

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutioes Morales

In Quibus Vniuers[ae] Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

8. De colendis & honorandis sacris Reliquijs Sanctoru[m] in caelo
regnantium.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

& Fidei Inquisitores inquirere, & animaduertere queunt. Nam ut dicitur in I. Manichæos. C. De Hæreticis: *quod in religionem diuinam committitur, in omnia fertur iniuriam.* Vnde, ut teste Simanca de Catholi. *lib. 1. tit. 33. num. 17.* docent Ioannes Anania, Felius, & Hippolytus, sacrilegi, & nefarii huiusmodi contemptores Sanctorum possunt à Fidei Inquisitoribus puniri tanquam ob hæresim suspecti. *Contra hoc crimen*, non est in iure certa poena constituta: Iudices ciuiles, seu sæculares punire solent arbitraria poena: Et ut ait Angelus, Si iniuria sit grauis, reus potest capitis poena mulcari, aliquando manus amputatione, aliquando exilio, aliquando verberibus. Iniuria enim facta Sacris imaginibus, aut statuis, sit penitus ijs, quos illæ repræsentant.

Quintò queritur, Cur Deiparam latræ ueneratione non colimus, si quidem filium suum sæpè tetigit, & quæ Christum Dominum tetigerunt latræ honore colimus? Item, cur imago Christi latræ honore, & ueneratione colitur, & non Deipara; siquidem magis est Deipara cum Christo Domino coniuncta, quam Crux, vel imago Christi? Insuper eodem honore colitur mater regis, quo rex. Præterea teste Damasceno *lib. 4. de fide Orthodo. c. 15.* honor matris refertur ad filium. Respondendo, cum S. Thoma *par. 3. q. 25. art. 5.* Deiparam non esse latræ honore colendam, quia licet filii suum tetigerit, licet sit mater Dei, licet cum filio coniungatur, licet propter filium honoretur, semper est propria quadam excellentia dignitatis, & uitæ sanctitatis prædita, ratione cuius eximia Dulx, non Latræ cultum meretur. Atque hæc quidem de imaginibus: nunc de sacris Reliquijs est mihi breuiter differendum.

Cap. VIII.

De Colendis, & honorandis sacris Reliquijs Sanctorum in calo regnantium.

Queritur in primis, quid nomine Reliquiarum sacrarum intelligamus? Respondendo, intelligere nos sanctorum cæli ciuium corpora, quasi libet eisdem corporum particulas, capillos, ossa, carnes, dentes, cineres, pulueres, vestes, & alia quibus ipsi usi sunt, dum in hac terra uiuerent; ea item uela, pannos, & cetera, quæ ad eorum ossa, aut corpora admoventur, uel quæ ipsos tetigerunt, uel ad ipsos pertinent.

Secundò queritur, An sit genus superstitionis, Sanctorum cæli incolarum Reliquias uenerari? Respondendo, hanc fuisse hæresim Vigilantij Barcinonensis, quam Hieronymus egregie confutauit: quam & hæresim Eunomius in Ecclesiam primus inuexisse fertur, aut sicut alij testantur Eustathius Sebastienensis, in Concilio Gangrensi damnatus, postea uero, Leo I. lauricus, Constantinus Copronymus Imperatores Constatinopolitani, omnes Reliquias è medio sustulerunt: easdem è templis exclusit Claudius Taurinensis Episcopus, ut constat ex Iona Aurelianensi *lib. 1. de cultu Imaginum.* Eandem hæresim septima olim Synodo Generali damnatam, & iam pridem sepultam, & extinctam, suscitauit Ioannes Wiclef: quem

fortiter admodum, ac strenuè, & constanter oppugnauit Thomas Waldensis. Lutherani tamen, & Calvinistæ nostra tempestate eam tuendam, & propugnandam, quo solent ausu nefario post tot sæcula suscipere. Verùm contra dogmatistas istos nefarios, impios, & temerarios, Synodus Tridentina Sessione 25. definiuit, *Sanctorum quoque Martyrum, & aliorum cum Christo uiuentium sancta corpora, quæ uita membra fuerunt Christi, & templum Spiritus sancti ab ipso ad æternam uitam suscitanda, & glorificanda, à fidelibus ueneranda esse, per quæ multa beneficia à Deo hominibus prestantur.* Ita ut affirmantes Sanctorum Reliquijs uenerationem atque honorem non debent, uel eas, aut aliæ sacra monumenta à fidelibus inuoluntate honorari, atque colari, *opis impetranda causa Sanctorum memorias frustra frequentari, omnino damnandos esse, prout eos iam pridem damnauit, & nunc damnat Ecclesia.* Sic ibi. Olim damnata est hæc hæresis in Synod. septima. actio. 7. Concilio Africæ. quinto *con. 14.* Barcar. 3. *can. 5.* Epauenen. *can. 25.* Mogun. sub Caroli. Magno. *can. 51.* Lateranen. sub Innocent. tertio *c. 62.*

At enim isti obijciunt Hæretici; Magnum imminere periculum superstitionis, impietatis, ac Idololatriæ, ex eo quod rudes & ignari corpora, & Reliquias Sanctorum uenerantur. Deinde, quia Matth. 23. Iudæi reprehenduntur à Domino, quòd sepulchra Prophetarum ornarent. In tumulis item, nec Sanctorum animæ, nec corpora requiescunt, sed cineres ac pulueres soli. Præterea, teste Scriptura, Deus Mosi corpus abscondit, ne Iudæi uidelicet illud uenerentur, & colerent. Insuper, magna Reliquiarum pars supposititia est; item non raro cõtingit, ut pro Reliquijs Sanctorum ossa latronum ac perditorum hominum, uel etiam animalium rationis experti colantur. Vnde Augustinus, *lib. de opere Monachorum ca. 28.* cum dixisset quosdam Monachos, corpora, uel ossa Martyrum circumferre, & uenditare, subiunxit: *Si tamen Martyrum. S. Martinus,* teste Seuero *in uita eius,* altare, quod in honorem Martyris extructum fuerat, cum ossa, & reliquias cuiusdam latronis esse deprehendisset, submoueri iussit. S. Gregor. ait *libro tertio, Epistol. 30.* Græcos quosdam monachos deprehentos, confessos fuisse se ossa quædam in Græciâ pro Reliquijs portaturos. S. Greg. Turonen. *lib. 9. ca. 6. de histor. Francorum,* meminit cuiusdam impostoris, qui colobio indutus, & Crucis deferens prædicabat, se de Hispania aduentare cum Reliquijs Martyrum Vincentij, & Foelicis. Tam multæ ite vnus, & eiusdem Sancti Reliquiæ esse feruntur, ut necesse sit eiusdem hominis fuisse multa capita, manus, uel brachia plura, quæ duo, aut certè multas esse Reliquias adulterinas. Postremo, nullum extat Christi, aut Apostolorum institutum de Sanctorum Reliquijs honorandis.

Cæterum hæc, & alia Hæreticorum argumenta nihil prorsus efficiunt. Primum enim si aliquis replebit error, uel abusus in Sactarum Reliquiarum cultu, is corrigi debet, non autem idcirco damnari uisus, quo Reliquiæ Sactarum cum Christo regnantium coluntur. Quod si item rudes, & ignara plebs occasionem arripit superstitionis, impietatis, & idololatriæ, institui, & informari debet de modo, & ratione eas sine superstitione, & errore uenerandi, quippe tale genus hominum ueris rerum opinionibus imbui,

non à communi vsu, & more per tot iam secula in Ecclesia recepto, confirmato, corroboratoque auocari, & abduci oportet. Falsum item est, & plenum calumniae, quod isti fidei, & Religionis desertores asserere non verentur; adulterinas, & surreptitias Reliquias pro veris, & legitimis honorari, & coli in Ecclesia Dei. Fatemur quidem nos id, quod ex cap. primo, De Reliquijs, & veneratione Sanctorum, & ex Augustino, & Severo in vita sancti Martini traditur, aliquando cōtingere, vt pro Sanctorum Reliquijs, ossa, vel corpora impiorum, & perditorum hominum habeantur, & honorentur: sed id locum habere dicimus, cum Reliquia priuata, non publica auctoritate exponuntur. Augustinus verò lib. de opere Monachorum, capite 28. cum ait, esse Monachos quosdam qui huc, & illuc vagantur circumuehentes provincias, & esse alios, qui membra Martyrum, (si tamen Martyrum, inquit,) vendunt: solum loquitur de ijs Reliquijs, quas priuatim multi exhibebant, non de ijs, quae publica auctoritate Romani Pontificis, vel Episcopi exponuntur in Ecclesia ad earum venerationem, & cultum. Ineptissime item arguunt Hæretici, obijciuntque Catholicis, plura esse capita eiusdem sancti, qui colitur, eò quod diuersis in locis sint diuersæ Martyrum paritulae, multæ ciuitates, ac populi affirmant atque adeo gloriantur, apud se requiescere hos, aut illos Martyres: Nam ex quo Reliquia cœperunt ex vno loco in alium trāsferrī, introductum est, vt plurimæ ciuitates affirmare non dubitent, se certi cuiusdam sancti caput habere, vel brachiū, vel corpus etiam venerabile, quia scilicet habent certam aliquam particulam capitīs, manus, brachij, vel corporis eius Sancti.

Tertiò quæritur, An omni superstitione careat Ecclesiæ ritus cereos, aut lampades accendendi ad sepulturā Sanctorum? Hæretici pugnantiter contendunt huiusmodi ritum superstitionem esse, & ideo persequere conantur talem ritum è medio esse tollendum, propterea quod in Concilio Elibertino canon. 34. sancitum sit: Cereos per diem plucis in Cœmeterio non incendi. Inquietandi enim Sanctorum Spiritus non sunt. Quis hoc non obseruauerint, arceantur ab Ecclesia communionē. Et Augustinus improbat sepulchrorum adoratores: lib. primo, de moribus Ecclesiæ, cap. 34. ait, noni multos esse sepulchrorū, & picturarum adoratores, quos cum alijs multis in eo loco reprehendit. Hieronymus verò contra Vigilantium testatur Idololatriam esse, cereos accendere; in tumulis Sanctorum cereos clara luce, non accendimus, ait ibi Hieronymus sicut frustra calumniaris, sed vt noctis tenebras, hoc solatio temperemus, & vigilemus ad lumen, ne cæci tecum dormiamus in tenebris. Quod si aliqui propter imperitiā, & simplicitatem secularium hominum, vel certè religiosarum feminarum, de quibus dicere possumus verè confiteor, Dei zelum habent, sed non secundam scientiam: hoc pro honore Martyrum faciunt: quid inde perdis?

Enimuerò, cum ritum cereos, aut lampades accendendi ad monumenta Martyrum, more esse antiquissimo in Ecclesia receptum, manifestum est ex Augustino, libro octauo de ciuitate, capite vltimo, & in libro sexto Confessionum, in capite secundo, Fortunato in vita S. Martini, Hieronymo in Epistola ad Riparium, & Paulo Diacono de gestu Longobardorum, & ex Gregor. lib. tertio dialog. cap. 24. Quod autem Au-

gustinus improbat, & reprehendit sepulchrorum, & picturarū adoratores, ad eos pertinet, qui more Gentilium picturas colebant, & cereos, vel lampades in sepulchris quorumuis mortuorum: vel etiam in sepulchris Martyrum accendebant, eis thura adolebant, super ea luxuriose edebant, & bibebant: eis offerebant sacrificia, quoniam arbitrabantur eiusmodi luminibus Martyres illustrari. Elibertina synodus prohibet, quo minus cerei accendantur videlicet ritu, & more gentilium, qui putabāt, defunctorum corpora aliquid sentire, & clausa in tenebris, & sepulchris illuminari. Et cum dicit inquietandi enim Spiritus Sanctorum non sunt, perinde est, ac si diceret, Sanctos ipsos, vita functos gratum, & acceptum, non habere eiusmodi superstitionum ritum ex gentiliu errore profectum: vel Sanctos spiritus videlicet fidelium hominum adhuc in terris viuentium inquietari, hoc est, perturbari. Hieronymus verò non improbat morem eorum, qui in sepulchris Martyrum cereos, & lampades accendebant: sed solum significat, si accendebant, eò quod putent Martyrū spiritus illuminari, eos quidem zelum habere; at non secundum scientiam, quia Martyres lumine non indigent: sed quāuis non egeant gratum, & acceptum habent opus, quo cerei acceduntur. **QUAERES** cuius rei gratia, his in locis lumina accendantur. Respondeo, ad significandum, lumine Fidei illustratos sanctos decessisse, & modo in superna patria gloriæ lumine splendere: Et venos item perfusi lumine diuino delectemur, & nostri animi lætitiā significemus.

Quartò quæritur, An sit superstitionum Sanctorum cineres, vel pulueres venerari, & colere? Hæretici, hoc etiam nomine Catholicos ridens, cum nihil ex Sanctis eiusmodi pulueres habeant ex eo tempore, quo eorum corpora sunt in cineres resoluta. Verum de antiquo etiam more eos Ecclesia venerat, quicquid isti impietatis cultores, & fautores crimententur. Gregorius Turonensis, in libro de gloria Martyrum, & cōfessorum, refert multa miracula edita per pulueres Sanctorū collectos: & Nyssenus scribit in oratione in Theod. Martyrem. Si quis puluerem, quo conditorum, vbi Martyris corpus quiescit, oblitum est, auferre pro munere puluis accipitur, atque tanquam res magni pretij condenda colligitur. Ambrosius sermone 93. ait: Cineres Martyrum esse honorandos. Nec obstat, quod ossa, & corpora Martyrum in cineres, ac pulueres transferunt: nam in eis, vt dici solet à quibusdam, eorū materia permanet. Verum (vt ego quidem sentio) parum, aut nihil refert, maneat eorum materia proxima nec ne: quoniam cineres, & pulueres Martyrum veneramur, & colimus, quia honos, & cultus ad ipsos Martyres refertur, & quia Deus eos pulueres, & cineres voluit honorari, per quos videlicet efficit mirabilia: sicut etiam Sanctorum vestes, & alia, quæ eorum tactis corporibus passim miraculis coruscant, honoramus, non tam propter ipsa, quàm propter sanctos quorum ossa, membra, vel corpora aliquando tetigerunt, & quorū precibus, aut meritis Deus tot, ac tanta beneficia, & miracula per eiusmodi res mirabiliter praestat, aut efficit.

Quintò quæritur, An ex scripturis constat, Reliquias Sanctorum honorari, & coli debere? Re-

spōndeo,

pondeo, confutare. Nam Act. 19. sacra historia de B. Paulo refert: *virtutesque non quasi libet faciebat Deus per manum Pauli: ita ut etiam super languidos deferrentur à corpore eius sudaria, vel femicinctia, & recedebant ab eis languores, & spiritus nequam egrediebantur.* Et Act. 5. ita ut in plateas eijcerent infirmos, & ponerent in lectulis, ac grabatis, ut veniente Petro saltem umbra illius obumbraret quemquam illorum, & liberarentur ab infirmitatibus suis. Ecclesiastici 49. legitur: *Duodecim Prophetarum ossa puluere de loco suo, non corroborauerunt Jacob & redemerunt se in fide virtutis.* Et postea de Ioseph dicitur: *Ossa ipsius visitata sunt, & post mortem prophetarum.* Deinde, 4. Regum 13. cadaver hominis cuiusdam, quod forte illarum in sepulchrum Helix fuerat, eius tacto corpore subito reuixit. Item 4. Regum 2. pallio Elize in aquas Iordanis immisso, eas percussas huc atque illuc diuisas fuisse constat, ut Elize pariter, & Elizeo transiunt præberent. Si igitur vestes, sudaria, femicinctia, si umbra Sanctorum hominum prius quam è vita migrarent, morbos depulerunt, viresque amissas restituere languentibus per eos ad Deum, confugiuntibus: Equis negare audeat cæteras Sanctorum Reliquias eadem mirabiliter efficere? Testes sunt Ambrosius Epistola vltima, ad sororem, & sermo. 91. & 92. & Augustinus libr. 22. de Ciuitate cap. 3. & Epistola. 139. fide dignissimi Scriptores, qui testantur vidisse se mirabiles res effectas ad sepulchra Martyrum, quas libenter hic commemorarem, si opus esset.

Sexto queritur, An quid superstitionis habeat is fidelium ritus, & mos, quo Sanctorum Reliquias collo dependentes deferunt? Angelus inuuit fas non esse eas hoc modo deferre: ad quod persuadendum, citat quædam capita, & Leges, quæ tamen meo iudicio, nihil persuadent. Multò verius est, quod tradidit S. Thomas secunda secundæ questione 96. art. 4. ad 3. pij. & religiosi hominis officium esse, eas ita deferre, dummodo tamen honorifice, & pie, ac religiose deferantur. Hoc idem contra Angelum Rosel. Syluest. Tabien. Armil. in verbo Reliquiæ, Nauar. in Man. ca. 11. num. 35. tradiderunt: & ante eos cum S. Tho. docuit Antoninus 3. part. tit. 12. c. 8. & in Concil. Bracharen. 3. ca. 5. solum reprehenduntur Episcopi, quia in celebratibus Martyrum Reliquias ad collum ligabant, & sinebant se in sellulis à Diaconis portari. Et ex historijs constat, viros aliquos sanctos eas portare consueuisse: Si queras, an qui eas deferendo aliquod peccatum ac non contra Reliquiarum cultum committit grauius delinquat, quam si non deferret. Certè, si peccando quippiam contra honorem eis debitum admiserit, grauius profecto delinquit, ut si eas turpiter, & obscenè contraheret: ac si eas deferendo peieret, mentiat, furetur, detrahar alteri, in quempiam maledicta conijciat, aut quid aliud simile peccet, non ob id grauiori se scelere obstringit.

Septimo queritur, Quid in Iure canonico constitutum sit de modo, quo Reliquiæ Sanctorum recondi, exponi, & populo fideli ad venerationem, & cultum exhiberi, transferri, & asseruari debent? Respondeo, eas in primis asseruari debere in loco honestissimo, in nitidis, & decoris vasculis; loculis item honorificis, capsulis, & arcibus. In cap. Audiuimus de Reliquijs, & veneratione Sanctorum

statutum est: non licere alicuius Reliquias venerari tanquam Sancti, absq; auctoritate Romanæ Ecclesiæ. Deinde, in ca. Cum ex eo, De Reliquijs: ex Innocentio tertio, in Concilio Generali Lateranensi decernitur, ut antiquæ Reliquiæ extra capsam nullatenus ostendantur: Ne item exponantur venales, hoc est, Ne pretio aliquo vendantur, cū sint sacræ res. Præterea, ut nouas seu recens inuentas Reliquias nemo publicè venerari audeat, nisi prius auctoritate Romani Pontificis fuerint approbatæ. Insuper, Ne Prælati permittant eas, ad quas venerandas multi accedunt, quæstus gratia exponi, & ad cultum, & venerationem exhiberi. Quæstus gratia dicuntur Reliquiæ exponi ad cultum, & venerationem; quando populis ostenduntur, ut largiores erogent elemolynas. In Concilio quoque Tridentino, sess. 25. statuitur, *Nouæ Reliquiæ ne recipiantur, nisi Episcopo recognoscete, & approbate: qui simul atq; de his aliquid compertum habuerit, adhibitis in concilium Theologis, & alijs pijs viris, ea faciat, quæ venerationi, & pietati consuetaneè indicauerit. Quod si aliquis dubius, aut difficilis abusus sit extirpandus, vel omnino aliqua de his rebus grauior questio incidat; Episcopi antequam conuersionem dirimat, Metropolitanus, & comprouincialis Episcopus in Concilio Prouinciali sententiam exerceat: ita tamen, ut nihil inconsulto sanctissimo Romano Pontifice, nouum, aut in Ecclesia habentis inusitatum decernatur.* Hæc ibi: Oportet ergo, ut præmonui, Reliquias Sanctorum in locis quàm fieri potest honestissimis, & prænitidis, ac decoris vasculis, aut capsulis recondi, & asseruari: cum populo ostenduntur, lumina accendi debent; non sunt temerè omnium oculis exponendæ; nec ex loculis, & receptaculis, vbi conditæ sunt, educendæ, nec per laicos etiam cuiusuis ordinis, & dignitatis homines vlllo modo tractandæ, nec eorum manibus tangendæ, atrectandæ. Nam teste Gregorio lib. 3. Epistola. 30. hoc sacrilegum est, ac minus propterea ferendū: nec debent Reliquiæ in Ecclesia reconditæ, è loco vbi asseruantur, ad ægros vlllo modo, sine iusta causa, exportari.

Octauo queritur, An liceat venerari Reliquias alicuius Sancti sine auctoritate Romani Pontificis? Respondeo, ex cap. 1. & 2. paulò ante citatis de Reliquijs, & veneratione Sanctorum, non licere. Sed ea decreta locum habent, quando Reliquiæ sunt nouæ, & publicè exponuntur, & quando proponuntur tanquam Sancti alicuius. Ad hæc enim auctoritas Romani Pontificis requiritur, quoniam nullus tanquam Sanctus publicè coli potest, nisi in sanctorum sit numerum cooptatus: ac verò solius Romani Pontificis est, aliquem in sanctorum numerum referre. Reliquias tamen antiquas venerari licet etiam publicè, absq; nouæ Romani Pontificis auctoritate. Rursus si aliquæ Reliquiæ fuerint de nouo inuentæ alicuius, qui iam pridem fuerit Sanctorum Catalogo adscriptus, coli possunt etiam publicè, prius tamen eas recognoscete, & approbante Episcopo: atq; hoc Synodus Tridentina constituit loco citato. Præterea, si de antiquis Reliquijs dubitatio aliqua oriatur, Episcopus id facere debet, quod statuit Concilium Tridentinum, eo loco, quem ante citauimus in questione Superiori. Denique priuatim potest quis aliquem piè venerari pro Sancto, etiam Sanctorum numero nondum adscriptum, & proinde aliquid ipsius tanquam

Sylu. in vlt
bo. Reliq.
num. 1.

Francorum enim Reges, ac ceteri Principes à Romanis Pontificibus vehementer effragitabant, vti ex vrbe, & alijs locis eiusmodi Reliquias, è terra vbi iacebant sublatas, & erutas, in Galliam, & Germaniam transportari permitterent, vt in templis à se edificatis honorificentius recondi possent: nec enim altaria, aut Ecclesie sine Reliquijs sanctorum consecrabantur, vt ex Concilio Africano *Canone quinquagesimo* compertum est.

Duodecimo quaeritur, An sanctorum cæli ciuium, & Iesu Christi Domini nostri, siue triu personarum diuinarum nominibus etiam scriptis, aut pronuntiatis, siue auditis honor, & veneratio debeatur, sicut sacris imaginibus? *Respondeo*, deberi. vnde ad sanctissimum Iesu nomen de more corpus inclinamus, vel caput aperimus, aut etiam genuflectimus: & in sacrificijs, sanctum quoque Mariæ Dei genericis nomen pio, & religioso cultu, & honore dignamur: nõ quod hæc nomina propter ipsa aramento describuntur, vel de pinguntur, vel sono proferuntur, cultu, & veneratione prosequamur, vt res sunt sensus, animæ, & vitæ expertes; sed quod totus honor, & cultus ad rem significatam referatur. Quare audito, vel prolato nomine Iesu caput denudamus, genuflectimus, aut scriptum nomen piè, & Religiosè exosculamur, perinde ac si persona, quã illud significat, præsens adesset, & osculo, aut corporis inclinatione, aut capitis submissione, honoraretur à nobis, sicut sacram imaginem veneramur, quia refert exemplar, sic sacrum nomen honoramus, & colimus, quia rem sanctam designat.

Quæres, An fas nobis sit, sanctorum nomina inscripta chartis, & collo religata, & appensa deferre? *Respondet* Nauarrus in *Manua, capite vndecimo, num. 35.* cum B. Antonino in *secunda parte, tit. 12. capite primo §. 13.* & S. Thoma, *secunda secunda, quaestione 98. artic. 4.* fas esse per se quidem; ex accidenti autem nefas aliquando esse; veluti si eo modo deferantur, in quo periculum probabile sit, ne deformentur, aliquaue foeditate, & obscenitate polluantur, aut turpi tactu violentur.

Cap. IX.

Alia quedam eadem de re quaestiones soluantur.

Primum in quaestione ponitur, an cereis formis, atque imaginibus, quas Agnos Dei, à figura agni scilicet impressa nominamus, honos, & veneratio debeatur? *Respondeo*, merito deberi. Namque veteri Ecclesie instituto à summo Pontifice, Christi in terris vices gerente, sollempni precationum ritu, multisque cæremonijs mirè pietatem redolentibus, non solum primo, sed se primo quoque Pontificatus anno, de more consecrantur. Quo in consecrationis munere, sicut ipse Romanus Pontifex, cuius precatio tanto maioris est momenti, quanto eius officium in Ecclesia sublimius, & cum Christo Domino, cuius locum, & vices tenet in terra, coniunctius, multa sanctè precatur à Deo, vt illis concedat, qui animo pio religiosoque eos sacros Agnos, secum habuerint; ita à pijs quoque hominibus pari reli-

gionis studio iidem gestandi sunt; ad eosque vsus duntaxat adhibendi, ad quos sacre preces antiquo Ecclesie instituto referuntur.

Secundo quaeritur, Quid sit constitutum de modo, & ratione, qua eiusmodi cereæ imagines agnum referentes piè, sanctè ac religiosè habeantur, afferuntur, deferantur? *Respondeo*, Constitutione Pontificia à Gregorio XIII. edita, quæ incipit: *Omni certè studio, sic esse statutum: statuimus, & ordinamus, ac sub excommunicationis pena ipso facto incurrenda interdiciamus, ne quisquam siue vir siue femina, secularis, aut Ecclesiasticus, etiamsi regularis Ordinis ille sit, & quocunque gradum, conditione, statu, nomine, dignitate, & honore præcellat, posthac in perpetuum Agnos Dei per Romanum Pontificem, pro tempore existentem depingere, inscribere, minio notare, vel aurum, vel colorem aliquem illis imponere, aut quicquam aliud super inducere, neque depingi, aut minari facere, nec illos venales proponere, seu tenere quouis preetextu quolibet de causa audeat, sed eos albos, & mundos decenter ac reuerenter à tuis haberi, deferri, & custodiri precipimus.* Et mandat singulis locorum Ordinarijs, & eorum Vicarijs Generalibus, vt hanc constitutionem in suis diocesis, & ciuitatibus statim promulgandam curent.

In concilio verò Mediolanensi, sub Carolo Borromæo Cardinali celebrato quædam statuta sunt, quæ mihi visa sunt digna, vt hic inserantur. *Primo*, vt cum Agni Dei domi afferantur, sicut piæ consuetudinis est, loculo decenti includantur. Cum autem collo dependentes gestantur, in thecam auream, argenteam, & burneam, cristallinam, aut alterius generis decentis recludi inclusi sint, ita vt tactu violari nequeant, nec ad ornatum habeant quicquam, quod profanum sit, quodque minimè deceat. Thecarum fabri ne vllò modo eas tangeant attritentur, ne chirothecis quidem, forcipe, aut vllò alio instrumento: sed ad eos in thecis reponendos Clericus in sacris constitutis adhibeatur. Ne item minimam particulam sacre illius cereæ è qua Agni figura effusa est, in eis includant, quo pluris opus suum vendant, sed ab eo accipiant, qui thecam Agni causa faciendam locarint. Ne item quicquam sacrum Agnum anulo gestet, cum ita parum religiosè gestetur, vt aliqua foeditate turpis tactu violari facile queat. Præterea, qui sacros Agnos gestant, hoc religiosius caueant, ne quid impure impiterent agant, aut à sacra eiusmodi re alienum. Nec præterea in agri campum benedicti Agni projiciantur; nec cuiquam arbori affigantur; neque in ramis arborum suspendantur: sed quod antiqui est instituti, eorum cera adoleatur ad suffumigationem, in agris vineisque ob imminuentem tempestatem, fulgura, fulmina, incendia, & grandinis vim, aliaque diabolicas illusiones depellendas. Hæc in eo Concilio prouincialium Episcoporum, circa hoc piè sancteque decreta sunt. Testatur Durandus in *Rationali Diuinarum officiorum lib. 6. cap. 79.* hos Agnos cereos auctoritate Pontificia sacros vim habere contra fulgura, fulmina, grandinem, incendia, & tempestates ventorum, vel imbrium.

Tertio quaeritur, An fas sit laicis sacros Agnos tangere contrectare? *Respondeo*, minimè, quia sunt sacri, & sancti, vt potè consecrati. *SI QVAERAS*, an laici si scienter eos tangant, sed nõ sine